Ontvangstdatum: 30/12/2019
19.104183

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking

Handelsweg 100
2988 DC Ridderkerk
telefoon: 088-9743149

Onderwerp: Kadernota 2021

Aan het algemeen bestuur van
Het Hoogheemraadschap van Rijnland
Het Hoogheemraadschap van Delfland
Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Waterschap Rivierenland
Waterschap Hollandse Delta

VERZONDEN 24 DEC. 2019

1904320

Ridderkerk,

Geacht college,

Hierbij zenden wij u de door het algemeen bestuur van de GR Slibverwerking d.d. 2 december 2019 vastgestelde Kadernota 2021.

Wij zenden u dit document toe op grond van het bepaalde in artikel 34b van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Als deze Kadernota u aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen, dan ontvangen wij deze graag voor 1 februari 2020. Deze kunnen dan worden mee genomen in de ontwerpbegroting 20212. Deze ontwerpbegroting 2021 zal u in het eerste kwartaal van 2020 worden aangeboden.

Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben dan kunt u contact opnemen met de secretaris, de heer M. Dijkgraaf.

Hoogachtend,

Namens het bestuur van
de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking

Secretaris

M. Dijkgraaf

Voorzitter

R. Egas

Kadernota 2021

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking

Opgesteld door : Secretariaat Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking
Datum : 23-12-2019
Versie : 5

Inhoud

1. Inleiding 3
1.1. Historie 3
1.2. Organisatie GR 3
1.3. Doelstellingen 4
2. Ontwikkelingen 5
3. Begroting GR 2021 8

1. Inleiding

In deze Kadernota 2021 worden de ontwikkelingen geschetst en een voortuitblik gegeven op de begroting 2021 van de gemeenschappelijke regeling. Hiermee worden de algemene besturen van de deelnemers in staat gesteld in een vroeg stadium te reageren op ontwikkelingen voordat de ontwerpbegroting 2021 beschikbaar wordt gesteld.

1.1. Historie

Uit het oogpunt van duurzaamheid en kosteneffectiviteit hebben de Zuid-Hollandse waterschappen eind vorige eeuw de samenwerking gezocht voor de slibeindverwerking. Dit heeft in 1990 geleid tot de oprichting van DRSH Zuiveringsslib NV(DRSH) door deze waterschappen en is een slibverbrandingsinstallatie gebouwd in Dordrecht.

Op 1 januari 2010 is DRSH door de waterschappen in eigendom overgedragen aan de NV HVC (HVC). Als tegenprestatie hebben de waterschappen een belang, in de vorm van 397 aandelen, verkregen in HVC. Deze aandelen zijn in september 2011 overgedragen aan de in 2010 opgerichte Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 (GR). De aandeelhouders van HVC zijn publieke organisaties: gemeenten, waterschappen, gemeenschappelijke regelingen. Om onderscheid te maken tussen -destijds- de waterschappen en de andere aandeelhouders, zoals gemeenten, in HVC, zijn de waterschappen aandeelhouders B geworden. Er is niet gekozen voor aandeelhouderschap A, wat een volledige aansprakelijkheid voor de HVC zou inhouden. De GR heeft anno 2019 een belang van ca. 12% in HVC.

Door deelname aan de GR in HVC hebben de waterschappen toegang tot kansen ten aanzien van de inzet van technologische en organisatorische innovaties als gevolg van de investeringen die HVC doet op het gebied van afvalstoffenverwerking en duurzame energieopwekking en zet ze samen met HVC in op de ambitie voor invulling van de duurzaamheidsvraagstukken, zoals de energietransitie, circulariteit en grondstoffenterugwinning.

1.2. Organisatie GR

De dagelijks besturen van de waterschappen zijn deelnemer in de GR. Het algemeen bestuur van de GR bestaat uit twee vertegenwoordigers van het dagelijks bestuur per waterschap.

Het algemeen bestuur bestaat uit:

- De heer R. Egas	Voorzitter, Hoogheemraadschap van Delfland
- Mevrouw T.O. Fierens	Hoogheemraadschap van Rijnland
- De heer H. van 't Pad	Waterschap Rivierenland
- De heer M. C. van der Spek	Hoogheemraadschap van Schieland & de Krimpenerwaard
- De heer L.B.C. Stehouwer	Waterschap Hollandse Delta
- De heer G.V. den Hartog	Waterschap Rivierenland
- De heer P. Ouwendijk	Hoogheemraadschap van Delfland
- Mevrouw A. van Zoelen	Hoogheemraadschap van Schieland & de Krimpenerwaard
- De heer M. Kasteleins	Hoogheemraadschap van Rijnland
- De heer J. van Driel	Waterschap Hollandse Delta

Het dagelijks bestuur bestaat uit:

- De heer R. Egas	Voorzitter, Hoogheemraadschap van Delfland
- Mevrouw T.O. Fierens	Hoogheemraadschap van Rijnland
- De heer L.B.C. Stehouwer	Waterschap Hollandse Delta

Het algemeen bestuur heeft besloten om te werken met een wisselend voorzitterschap. Dat ziet er als volgt uit:

- De heer R. Egas: 1 augustus 2019 tot 1 oktober 2020
- De heer L.B.C. Stehouwer: 1 oktober 2020 tot 1 januari 2022
- Mevrouw T.O. Fierens: 1 januari 2022 tot 1 april 2023

Secretariaat

De GR heeft een eigen secretariaat en functioneert zelfstandig. Het secretariaat borgt dat voldaan wordt aan de wettelijke eisen conform de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Het secretariaat van de GR wordt gevoerd door waterschap Hollandse Delta. Hollandse Delta vervult in deze rol de volgende werkzaamheden:

- Invulling rol secretaris inclusief ondersteuning.
- Opstellen van de producten behorende tot de Planning & Control-cyclus.
- Financieel beheer.

Het secretariaat wordt ondersteund door een ambtelijke ondersteuningsgroep en werkgroepen.

1.3. Doelstellingen

De GR heeft tot doel de behartiging en coördinatie van de belangen van de deelnemende waterschappen in HVC met betrekking tot de verwerking van zuiveringsslib en de gezamenlijke ontwikkelingen in de afvalwaterketen. Daarbij stuurt de GR op gedeelde kernwaarden van de deelnemende waterschappen.

Deze kernwaarden zijn af te leiden van de doelstellingen bij oprichting van de GR en de huidige maatschappelijke doelstellingen op het gebied van energie, grondstoffen, duurzaamheid en circulariteit.

De kernwaarden zijn:

- Publieke verantwoordelijkheid: slibeindverwerking is de laatste stap in de afvalwaterketen en wordt door de GR beschouwd als een publieke verantwoordelijkheid. De aandeelhouders van HVC zijn gemeenten en waterschappen. HVC is een ondernemend bedrijf en de aandeelhoudersvergadering borgt het publieke karakter en het stuurt op de daarbij behorende publieke verantwoordelijkheid.
- Milieubescherming: hoe schoner het water hoe vuiler het slib. Storten of uitrijden van slib is geen optie.
- Continuïteit, afzetzekerheid en robuustheid: gezien de grote hoeveelheden slib is dit van groot belang.
- Circulariteit en duurzaamheid: grondstoffen- en energieterugwinning hebben prioriteit.
- Kostenefficiënt: slibeindverwerking tegen de laagst maatschappelijke kosten, kansen voor verbetering liggen in schaalvergroting en nieuwe of verbeterde technieken.

2. Ontwikkelingen

De GR volgt de ontwikkelingen op het gebied van slibverwerking op de voet en werkt samen met HVC en de waterschappen Amstel, Gooi en Vecht (AGV), Hollands Noorderkwartier (HHNK) en Zuiderzeeland aan een toekomststrategie voor de slibeindverwerking. Hiermee wordt er tijdig wordt voorzien in de opvolging voor de huidige slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht, die in 2028 financieel is afgeschreven. HHNK, AGV en Zuiderzeeland zijn aangehaakt omdat ook zij hun toekomstplan voor de slibverwerking aan het uitwerken zijn. Bovendien is HHNK al aandeelhouder A in HVC.

In 2020 wordt de strategiestudie afgerond, inclusief een toekomstvisie en stip op de horizon. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de brede context van het klimaatakkoord en de duurzame ontwikkeling. In december 2018 is een tussenrapport uitgebracht waarin wordt ingegaan op de technologische ontwikkelingen en de slibverwerkingsmarkt. Op basis van een analyse van de stand van zaken in 2018 zijn de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen voor de GR in kaart gebracht.

Sterktes	**Zwaktes**
• Langdurige transparante samenwerking met gedeelde kernwaarden • Aantoonbaar succesvol nemen van publieke verantwoordelijkheid • HVC heeft een publiek en innovatief karakter • Voldoende capaciteit tot ten minste 2028 • Levensduurverlenging SVI met 10 jaar is goed mogelijk • Betrouwbaarheid en robuustheid slibeindverwerking • CO_2-credits uit windmolenparken HVC	• Kosten slibeindverwerking relatief hoog • Techniek SVI Dordrecht is up to date maar terugwinning van energie is suboptimaal • Capaciteit SVI Dordrecht biedt geen ruimte voor toetreders GR • Terugwinnen stoffen uit zuiveringsslib
Kansen	**Bedreigingen**
• Schaalvergroting door uitbreiding GR (= kosten drukken en vergroten robuustheid) • Benutten krapte op slibeindverwerkings-markt. • Benutten innovatief karakter HVC • Flexibiliteit in capaciteit opvangen door op termijn mee te doen met nieuwe technologieën. • Diversiteit in verwerkingsmethoden	• Lang wachten op toekomstige technologieën kan hoge kosten voor onderhoud en vervanging van huidige SVI tot gevolg hebben met behoud van de zwaktes • Onzekerheid over nieuwe zuiveringseisen en zuiveringsmethoden die leidt tot onzekerheid in de capaciteitsplanning • De ontwikkeling van nieuwe technologieën is en blijft een onzekerheid. • Vrijstelling voor afvalstoffenheffing op verbranden slib kan vervallen. • Zorgwekkende stoffen (o.a. Pfas). • CO2 uitstoot BEC

De uitdaging voor de toekomstige vorm van slibeindverwerking is om de sterktes behouden, de zwaktes en bedreigingen om te zetten in kansen en de kansen te benutten.

In 2019 heeft zich een aantal gebeurtenissen voorgedaan die het belang van continuïteit in de slibeindverwerking hebben aangetoond: Er is in Nederland een tekort aan slibverwerkingscapaciteit ontstaan. Mede door een calamiteit bij AEB (Amsterdam) moesten de waterschappen AGV en Zuiderzeeland hun slib in depots storten. HHNK heeft in verband met het sluiten van zijn gasdroger samen met HVC een voorstel voor de bouw van een slibdroger

in Alkmaar uitgewerkt. Het verbranden van residu van slib in Duitse bruinkoolcentrales is voor alle waterschappen in Nederland niet meer mogelijk.

Kansen benutten

Deze ontwikkelingen hebben in 2019 geleid tot een stroomversnelling in het benutten van diverse kansen voor de GR: schaalvergroting, diversiteit verwerkingsmethoden, flexibiliteit om capaciteit fluctuaties op te vangen. Daarnaast wordt een zwakte weggenomen dat HVC onvoldoende slibverwerkingscapaciteit heeft voor nieuwe toetreders.

1. De nieuw te bouwen slibdroger gebruikt de restwarmte van de huisvuilverbranding, vervangt de slibdroger op aardgas van HHNK en voorziet in extra capaciteit waarmee de robuustheid voor de GR wordt vergroot. HVC en HHNK hebben voorgesteld om de slibdroger in Alkmaar voor en onder garantstelling van de aandeelhouders B te realiseren. HHNK wordt aandeelhouder B. De GR heeft besloten in te stemmen met als belangrijkste voorwaarde dat HHNK toetreedt tot en haar aandelen B inbrengt in de GR. Besluitvorming hierover vindt plaats in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van HVC in december 2019.
2. AGV en Zuiderzeeland hebben eind oktober 2019 hun belangstelling geuit om samen met HVC een plan voor de nabije toekomst voor slibverwerking te verkennen en wellicht aan te haken bij het plan voor de slibdroger. Onze verwachting is dan wel, dat deze waterschappen eveneens zullen toetreden tot de gemeenschappelijke regeling.

Voortgang duurzaamheid en circulariteit

Energie-credits
Vanwege het aandeelhouderschap in HVC en daaraan verbonden duurzame energieprojecten krijgen de deelnemende waterschappen de bijdrage van deze projecten aan energieneutraliteit naar rato toebedeeld.

Fosfaat terugwinning
Terugwinning van fosfaat uit as van de slibverbranding levert het meeste fosfaat op. Op basis van de plannen, verwachtingen en afspraken (o.a. in tijd) hebben de deelnemende waterschappen toegezegd tot 2025 geen fosfaat uit slib te verwijderen. HVC en SNB hebben vervolgens een contract gesloten met EcoPhos. Het plan was dat vanaf 2018 fosfaat uit as zou worden teruggewonnen. Door vertraging in de realisatie van het productieproces is dit eind 2019 nog niet gerealiseerd. Daarom hebben HVC en SNB in 2019 een contract getekend met ICL Fertilizers voor het maken van kunstmest uit 20% van het as. Deze fabriek kampt echter met opstartproblemen. HVC onderzoekt in 2019 en 2020 alternatieve scenario's.
Gezien de lange doorlooptijd van dit project en het ontbreken van concrete resultaten is het van belang, dat in 2020 een besluit wordt genomen over dit onderwerp, waarbij andere partners en methoden overwogen worden.

Terugwinnen zeldzame metalen
KWR doet een onderzoek naar het terugwinnen van zeldzame metalen uit slib. Het eerste onderzoek wordt in 2019 afgerond. De potentie van terugwinning is aangetoond maar de praktische haalbaarheid is nog ver weg. Samen met KWR wordt gekeken naar een mogelijk vervolg van het onderzoek, waarbij daar tevens een tijdpad aan wordt gekoppeld.

Voortgang kosten slibverwerking

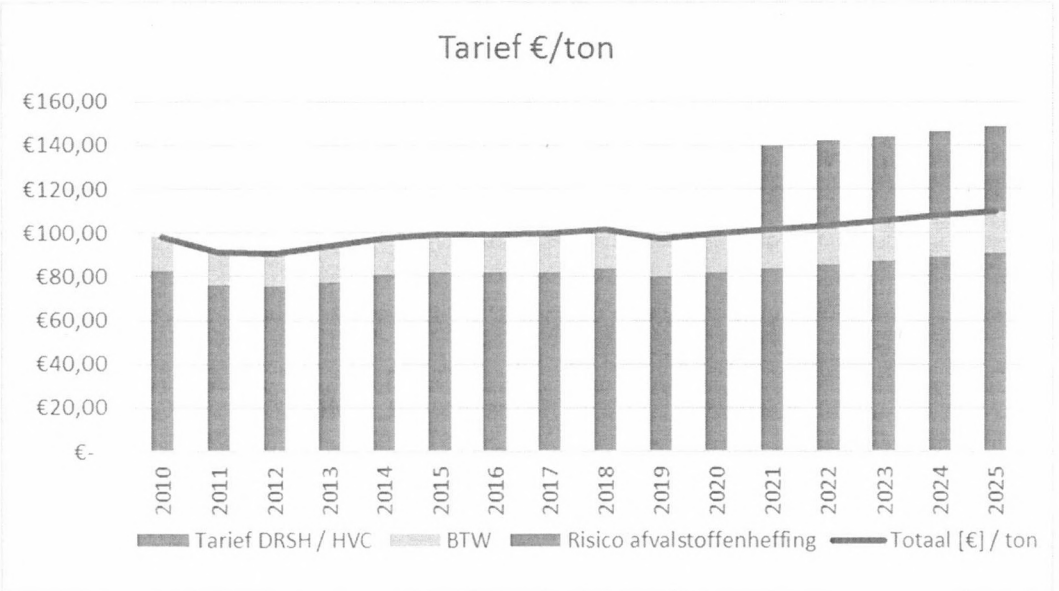
Kosten GR Slibverwerking
De exploitatiebegroting van de GR bestaat uit 2 componenten:

1. De kosten van het secretariaat en de garantstellingsprovisie die ontvangen wordt van HVC. De kosten voor het secretariaat worden gelijkelijk verdeeld, ieder waterschap draagt 20%. Bij toetreding van nieuwe deelnemers zal deze verdeelsleutel op basis van gelijke verdeling van de kosten over alle deelnemers gehandhaafd blijven.
2. De garantstellingsprovisie wordt na rato van het aantal aandelen aan de deelnemende waterschappen uitbetaald.

Tarief slibverwerking

De kosten voor de verwerking van het slib worden door HVC rechtstreeks gefactureerd aan de waterschappen. De ontwikkeling van dit tarief heeft een grote impact op de begroting van de waterschappen en staat hoog op de agenda van de GR in relatie tot HVC.

Onderstaande grafiek laat zien dat de ontwikkeling van het netto tarief per ton vrij stabiel is. Vanaf 2010 (1e jaar slibverwerking door HVC) is een tariefdaling ingezet. Na de tariefdaling is een jaarlijkse indexatie toegepast. Het tarief wordt jaarlijkse bijgesteld conform de financiële strategie (solvabiliteit HVC van minimaal 25% in 2024) welke in december 2015 is vastgesteld door de aandeelhouders. Door een verbeterde solvabiliteit van HVC is het tarief voor 2019 verlaagd.

In 2020 is het tarief met de algemene prijsindex CPI verhoogd en vastgesteld op € 82,10 netto (€ 99,55 incl. BTW). Voor de jaren 2021 en verder is een aanname gemaakt van 2% prijsstijging per jaar.

BTW

SNB, de andere grote slibverbrander met publieke aandeelhouders, heeft voor haar aandeelhouders een ontheffing op de BTW. HVC heeft deze ontheffing niet. Een ontheffing op de BTW zorgt voor een aanzienlijk lager tarief. Bij HVC is erop aangedrongen de actie om ook vrijstelling te verkrijgen, te intensiveren.

Risico vervallen vrijstelling op afvalstoffenheffing

Het verbranden van zuiveringsslib is vrijgesteld van afvalstoffenbelasting. Het voornemen van het kabinet (regeerakkoord 2017) om de vrijstelling op de afvalstoffenheffing op het (mono)verbranden van zuiveringsslib te laten vervallen, kan een grote invloed hebben op het tarief. In 2019 is deze heffing verhoogd van € 13,21,- naar € 32,12 per ton. In het kader van de fiscale vergroening is een verdere verhoging van het tarief mogelijk. Via de Unie van Waterschappen wordt naar de wetgever gelobbyd om dit voornemen, dat leidt tot het rondpompen van overheidsgeld, te wijzigen. Vooralsnog is het invoeren van deze belastingmaatregel uitgesteld.

Potentiële tariefreductie door fosfaatterugwinning
Door vertraging in de realisatie van terugwinning van fosfaat uit het verbrandings-as, is de hiermee samenhangende tariefreductie nog niet gerealiseerd. De hoogte van de tariefreductie door fosfaatterugwinning is onzeker en niet opgenomen in bovenstaande grafiek.

3. Begroting GR 2021

De kosten voor slibverwerking door HVC, die daarvoor door de GR gemandateerd is, wordt rechtstreeks door HVC gefactureerd wordt aan de individuele waterschappen. Hierdoor is de begroting van de GR beperkt tot de kosten van het secretariaat en de ontvangst van garantstellingsprovisie.

De begroting wordt verdeeld over de deelnemende waterschappen. Besluitvorming over toetreding door HHNK en eventueel AGV en Zuiderzeeland tot de GR heeft een effect op de omvang van de investering in slibverwerking door HVC en daarmee de verdeling van de garantstellingsprovisie. De kosten van het secretariaat kunnen (trendmatig) licht stijgen, maar worden over meerdere deelnemers verdeeld, zodat de effecten daarvan beperkt blijven.

In de kadernota 2021 wordt derhalve de meerjarenbegroting ongewijzigd aangehouden. Na besluitvorming over investeringsomvang en toetreding van een of meerdere waterschappen tot de GR wordt een begrotingswijziging voorzien.

Exploitatiebegroting

Exploitatiebegroting (* €1)	**Begroting 2021**	**Begroting 2020**
Baten		
Garantstellingsprovisie HVC	240.105	240.633
Vergoeding kosten secretariaat Gemeenschappelijke Regeling	45.050	45.050
Totaal baten	***285.155***	***285.683***
Lasten		
Garantstellingsprovisie Waterschappen	240.105	240.633
Kosten secretariaat Gemeenschappelijke Regeling	45.050	45.050
Totaal lasten	***285.155***	***285.683***
Resultaat	-	-

Meerjarenraming

Toelichting op de exploitatiebegroting (* €1)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten					
Garantstellingsprovisie HVC	**240.105**	**221.627**	**223.619**	**223.506**	**223.506**
Deze provisie bedraagt 1% van het gegarandeerde leningbedrag van:					
- per 31 december 2020: € 24.010.500					
Vergoeding lasten secretariaat Gemeenschappelijke Regeling					
- Hoogheemraadschap van Delfland (20%)	9.010	9.010	9.010	9.010	9.010
- Hoogheemraadschap van Rijnland (20%)	9.010	9.010	9.010	9.010	9.010
- Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (20%)	9.010	9.010	9.010	9.010	9.010
- Waterschap Hollandse Delta (20%)	9.010	9.010	9.010	9.010	9.010
- Waterschap Rivierenland (20%)	9.010	9.010	9.010	9.010	9.010
	45.050	**45.050**	**45.050**	**45.050**	**45.050**
Totaal baten	***285.155***	***266.677***	***268.669***	***268.556***	***268.556***
Lasten					
Garantstellingsprovisie Waterschappen					
De deelnemende waterschappen ontvangen van de NV HVC een garantstellingsprovisie van 1% van het gegarandeerde leningbedrag. Conform artikel 22 van de statuten wordt de garantstellingsprovisie verdeeld naar rato van het aantal aandelen:					
- Hoogheemraadschap van Delfland (95 aandelen)	57.456	53.034	53.511	53.484	53.484
- Hoogheemraadschap van Rijnland (123 aandelen)	74.390	68.665	69.282	69.247	69.247
- Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (40 aandelen)	24.192	22.330	22.531	22.519	22.519
- Waterschap Hollandse Delta (111 aandelen)	67.133	61.966	62.523	62.492	62.492
- Waterschap Rivierenland (28 aandelen)	16.934	15.631	15.772	15.764	15.764
- Totaal: 397 aandelen	**240.105**	**221.627**	**223.619**	**223.506**	**223.506**
Lasten secretariaat Gemeenschappelijke Regeling					
- Inzet uren secretariaat (secretaris, ondersteuning, financiën)	32.000	32.000	32.000	32.000	32.000
- Notuleren vergaderingen GR & AOG	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
- Representatiekosten	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
- Accountantscontrole	6.050	6.050	6.050	6.050	6.050
	45.050	**45.050**	**45.050**	**45.050**	**45.050**
Totale lasten	***285.155***	***266.677***	***268.669***	***268.556***	***268.556***
Resultaat	-	-	-	-	-